
Notiser

MEDISINSK NYTT

Antibiotikaprofylakse ved fjerning av kateter

Urinveisinfeksjon er en av de vanligste nosokomiale infeksjoner. Vi mangler dokumentasjon for positiv effekt av profylaktisk antibiotikabruk ved fjerning av katetre. I en randomisert studie fra Sveits med 239 pasienter som gjennomgikk elektiv abdominalkirurgi, ble det undersøkt om antallet urinveisinfeksjoner reduseres ved bruk av tre doser trimetoprim-sulfa profylaktisk (Ann Surg 2009; 249: 573 – 5).

Gruppen som fikk antibiotika hadde signifikant færre urinveisinfeksjoner (4,9 %) enn de som ikke fikk profylakse (21,6 %). Absolutt risikoreduksjon var 16,7 %, relativ risikoreduksjon var 77,5 % og antall som må behandles (numbers needed to treat, NNT) var seks.

Subklinisk Cushings syndrom ved binyresvulst

Hos pasienter med subklinisk Cushings syndrom ved tilfeldig oppdaget binyresvulst kan man med hell fjerne binyren laparoskopisk (Ann Surg 2009; 249: 388 – 91). Det er konklusjonen i en prospektiv randomisert studie fra Italia.

Pasienter ble gjennom 15 år randomisert til laparoskopisk adenektomi (n = 23) eller konservativ behandling med tett oppfølging (n = 22). I kirurgigruppen så man klinisk bedring hos dem med diabetes, hypertensjon, hyperlipidemi og overvekt, men ikke hos dem med osteoporose. Forskjellen mellom gruppene var kun signifikant for hypertensjon. De konservativt behandlede opplevde forverring av diabetes, hyperlipidemi og hypertensjon, men ingen utviklet likevel Cushings syndrom i oppfølgingsperioden på knappe åtte år.

Nerveskade ved thyreoideakirurgi

Skade av n. laryngeus recurrens i forbindelse med tyroidektomi og paratyroidektomi er en sjelden, men kjedelig komplikasjon som kan medføre heshet når den er ensidig og luftveisobstruksjon når den er bilateral. I en finsk prospektiv randomisert studie undersøkte man 579 pasienter for å kartlegge nervens anatomi (Ann Surg 2009; 249: 648 – 52).

Ekstralaryngeal deling av nerven var i 26 % av tilfellene på høyre side og 23 % på venstre. Motorfibrene som styrer både adduksjon og abduksjon av stemmebåndene, var lokalisert kun anteriort. Denne kunnskapen om anatomiske varianter kan være nyttig for å forebygge nerveskade.

Informasjon i skolen om overvekt...

Tiltak i skolen kan redusere overvekt hos ungdommer (Arch Pediatr Adolesc Med 2009; 163: 309 – 17). I en nederlandsk studie ble 12 – 13-åringer fra 18 skoler delt i to grupper. Ved halvparten av skolene fikk elevene 11 timers undervisning om hvordan de skulle redusere inntaket av sukkerholdig drikke og snacks med høyt kaloriinnhold, øke den fysiske aktiviteten, og redusere tiden de brukte foran TV- og dataskjerm. Samtidig ble tilbudet i skolenes kantiner endret.

Ett år etter intervensjonen var gjennomsnittlig hudfoldtykkelse redusert hos begge kjønn i intervensjonsgruppen sammenliknet med kontrollpersonene. Disse barna så også mindre på TV og spiste sunnere enn de andre.

...og om psykiske lidelser

Ungdommer ved en engelsk skole fikk undervisning om psykiske lidelser én time i uken over seks uker (Br J Psychiatry 2009; 194: 365 – 70).

Undervisningen var rettet inn på plager som særlig rammer ungdom, som angst, depresjon, selvmord og konsekvensene av mobbing.

Et halvt år etter at intervensjonen var avsluttet, hadde ungdommene bedre kunnskap om psykiske lidelser, og var mer empatiske i forhold til dem som var plaget. De samme standardiserte testene ble utført på elever ved en annen skole som ikke deltok i undervisningsprogrammet. Hos disse elevene var det ingen forskjeller mellom de to måletidspunktene.

Kjønnsratio i Kina

Nøyaktige populasjonsbaserte tall for kjønnsratio i Kina som følge av ettbarnspolitikken har vært vanskelige å fremskaffe. Forskere fra Kina og England har nå undersøkt dagens trend og geografiske mønster i kjønnsratio ved fødsel og i den kinesiske befolkningen under 20 år (BMJ 2009; 338: b1211).

En husstandsundersøkelse utført i november 2005 omfattet 1 % av befolkningen valgt fra alle områder i Kina. Kjønnsratioen (gutt/jente) var høyest i aldersgruppen 1 – 4 år med topp på 125 på landsbygda. Kjønnsratioen ved fødsel var nær normal for førstegangsfødsler, men økte sterkt for annengangsfødsler, til 146 på landsbygda. Høyest ratio var det i provinser der det var tillatt med barn nummer to hvis det første var en jente. Kina vil oppleve en høy og enda mer ubalansert kjønnsratio i den reproduktive aldersgruppen i de neste 20 år, men håndheving av det eksisterende forbud mot kjønnsselektiv abort kan føre til normalisering av forholdet.

Menn med malignt melanom

Dødeligheten av malignt melanom synker hos kvinner, men ikke blant menn (Arch Dermatol 2009; 145: 397 – 404). I en studie fra USA av mer enn 200 middelaldrende menn med malignt melanom har man nå undersøkt hva som karakteriserte pasienter med langtkommen sykdom (tumortykkelse > 2 mm) versus de øvrige.

Mennene med langtkommen sykdom hadde færre atypiske nævi, visste mindre om sykdommen, og var mindre interessert i helse enn de andre. Derimot fant man ingen korrelasjon mellom tumorstørrelse og alder, lokalisasjon eller toleranse for soleksponering. Gruppen som helhet hadde liten kunnskap om symptomer, og færre enn 20 % brukte Internett som informasjonskilde.

Cox-2 spiller en rolle i kreftutvikling

Det er kjent at samspillet mellom stroma og epitel er viktig i utviklingen av brystkreft, men de bakenforliggende molekylære prosessene har til nylig vært ukjente. En ny studie har nå vist at COX-2-proteinet spiller en rolle i utvikling og progrediering av brystkreft (Proc Natl Acad Sci USA 2009; 106: 3372 – 7).

Forskergruppen benyttet musmodeller og fant at oppregulering av COX-2 resulterte i tumorvekst. Ved å gi musene celecoxib, ble COX-2 hemmet, og mus med forstadier til kreft (DCIS) utviklet ikke kreft. COX-2 ble uttrykt av tumorepitelceller ved kontakt med stromaceller, og dette ble mediert via NFκB-reaksjonsveien. Hemming av denne reaksjonsveien kan benyttes i behandling og forebygging av brystkreft, konkluderer forfatterne.

Gutter i faresonen for selvmord

En finsk studie av hvordan psykiske symptomer hos barn kan forutsi senere selvmord og selvmordsforsøk er den første i sitt slag i verden (Arch Gen Psychiatry 2009; 66: 398 – 406): Over 5 000 barn født i 1981, samt deres foreldre og lærere, svarte på spørreskjemaer da barna var åtte år gamle. Spørsmålene dekket vanlige psykiske lidelser (atferdsforstyrrelser og depresjon), familieforhold og skoleprestasjoner. I løpet av 16 års oppfølgingstid begikk til sammen 16 personer selvmord, men bare to av disse var jenter. Litt mer enn dobbelt så mange hadde alvorlige selvmordsforsøk.

Blant guttene hadde 80 % av dem som begikk selvmord psykiske lidelser som åtteåringer – som regel en kombinasjon av depresjon og atferdsforstyrrelse. Hos jentene var det derimot ingen sammenheng mellom psykiske plager som barn og selvmord eller selvmordsforsøk. Resultatene bekrefter tidligere funn om klare kjønnsforskjeller både når det gjelder prevalens av og risikofaktorer for selvmord.

Publisert: 11. juni 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. juli 2026.